

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj s dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrto strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljno pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi ne se vračajo.

Tiho premišljevanje.

V časih, ko se je rodilo krščanstvo, se je vpeljal tudi takozvani ognjeni krst (Feuertaufe) kot posledica krščanskega prepričanja in globoke krščanske značajnosti. Šli so prvi kristjani v smrt pod meč ter baklje in danes — imamo v Ljubljani tudi krščenje v ognju, in sicer od strani c. kr. vojske za svoje narodno prepričanje. Vse prav tako, kakor za časa Dijoklecijana, dasi se piše leto 1908 po Kristu!

Minulo je rimsko cesarstvo, kakor druge take in enake države, polne kulture in divjaštva. Rimske kohorte so izginile, prišlo je preseljevanje narodov in z njim novo prelivanje krvi.

Hunski jezdecji so morili na slovenskih tleh — vse kakor dandanašnjih dni v beli Ljubljani. — Tiho premišljevanje!

Tudi Huni s svojim Atilom so prešli, kakor njihovi nasledniki Avari in Tartari, zoper katere so prelivali baš Slovenci in Slovani svojo kri v korist Ostmarki. Prešli so Huni, Avari in Tartari, prešli so turški napadi, prešel je lep kos Turčije v avstrijsko oblast, nehale so se krvave vojske napram zunanjim sovražnikom, ostala pa je brutalnost in divjaštvo v srcih sinov veličastne Germanije in preliva se kri, slovenska kri, tam kjer so jo svoj čas prelivali kruti Turčini. — Turčin je ukazal: „Ne boj se, brate,“ pa mu je odrezal glavo Slovanskemu glavru, danes je pa: „An, Feuer!“ pa jih leži kopica nedolžnih ljudi v svoji srčni krvi! Kje pa smo!? Kje so zakoni za prostost in svobodo življenja, ki veljajo za vse Avstrijce brez izjeme.

Prišlo je leto 1789 in z njim: egalité, fraternité, liberté!

Reakcija. — Na to pa leto 1848 in zopet reakcija, za njo pa ustava i. t. d. i. t. d. — Torej nič stalnega, nič držnega! Zakaj!? Ker imamo bistroumne državnike kakor Beust doli do Božidarja Černeta. Narod ni kriv prekucij, kriva jih je vlada v naši stari Avstriji.

Pa še drug moment. Kadar je bila vojska v zadnjih časih — kdo je reševal prestol? Pri Oewerseeu so se tolkli pač nemški Štajerci, Dunaj je pa rešil svoj čas ban Jelačić s svojimi Hrvati in Slovenci pri Kraljevem Gradcu, Nachodu i. t. d. se je klicalo: „Držite se, Ha-

naci!“ — V Bosno in Hercegovino so poslali naše slovenske fante prelivat kri, ki so tudi faktično rešili čast naše vojske — in tam, kjer se ti slovenski fantje rekrutirajo, tam pokajo puške Oewersee-Junakov na potomce tistih, ki so bili svoječasnno „antemurale christianitatis“ in ki so v Bosni in Hercegovini šli na komando zoper rodne svoje brate v boj prelivat kri in reševati čast avstrijske države. — Pač res je: „Nehvaležnost je plačilo sveta.“

„Krst v ognju“ je bil za časa Rimljanov, „krst v ognju“ se je izvršil dne 20. septembra 1908 v Ljubljani! Kaj more biti posledica temu? Nič drugega, nego ojunačenje na tak način krščenih Slovencev, kateremu ojunačenju naj pa sledi takoj, če ne mir, pa vsaj premirje med obema slovenskima strankama. Ali je treba, da se bijemo med seboj, ko smo si po krvi bratje, tuje, Nemec in vlada nas pa streljajo po cesti, kakor konjč pse in dragonci — slovenski fantje cara Nikolaja — morajo na komando — prav kakor v Bosni — atakirati ljudstvo, ki se že umika proti asyлу frančiškanske cerkve. — Res premišljevanje o kulturi je na mestu. — „V Ljubljani puške pokajo — — —“ na neoborožene in mladoletne ljudi. Kje si, pravica!?

Krščeni smo v ognju, krščeni za svoje prepričanje in za svojo narodno poštrevovalnost! Pa smo sami krivi, ker smo bili preveč prizanesljivi napram Nemcu in vladi in — ker smo se razbijali med seboj, sedaj nas pa bije vlada in da streljati na nas. Pesnik Schiller je pozival svoje rojake k slogi, mi smo pa na tem stališču, da združujemo s klicem na slogo, klic: „u boj, in sicer z združenimi močmi“. „Sloga jači, nesloga tlači.“ Resnica tega porekla izkusili smo včeraj na svojem telesu, na svoji krvi!

Nedolžne žrtve, žrtve, recimo prenačljene gorečnosti od nemškega vojaštva, bodo jetri položene k večnemu počitku, in sicer zaradi tega, ker so slučajno bile rojene iz slovenske matere! To vpije do neba! In ta pravica, hčerka božja, daj nam enkrat zaščeneja v tem, da se ne bode ponavljala pri nas pregovor: „Cesar je daleko, a Bog je visoko!“

Vse skupaj pa, če upoštevamo dogodke zadnjih dni, na naši lepi, dinastiji vedno s svojo srčno krvjo udani slovenski domovini, ki je branila in boče branila morda prva med prvimi habsburško dinastijo in celokupnost Avstrije, vse skupaj nam pa daje vtis, da smo Slovenci ne samo zaničevani, ampak sovražni državljani. Če pa imamo ta vtis, potem nam mora biti jasno, da tudi za nas, ki smo prožeti nemške kulture in se torej na isto lahko sklicujemo, veljajo besede nemškega pesnika Emanuela Geibela — ki bi seveda svoje nemške rojake na slov. zemlji zaničevalno pogledal in bi ga rdečica sramu obšla — veljajo besede: Es muß doch Frühling werden.

In pomlad bo prišla kljub burji in mrazu! Zapamtite si to, gospoda, ki mislite, da Slovencem režete kruh pravice! Žalibog ima pravica zavezane oči za Slovane.

Novičar.

Povod včerajšnjim demonstracijam je dalo surovo postopanje nekaterih častnikov in vojakov. Oddelek nemško-nacionalnega duha prepojenih Belgicev pod poveljstvom poročnika Mayerja, ki se ji že prejšnji dan odlikoval po svoji brutalnosti in kazal z vsem sveltjem postopanjem, da hoče za vsako ceno prelivati kri, je v šolskem drevo-

redu naletel na majhno skupino ljudi, ki si je mirno razgovarjala med sebo. Videč, da si bliža vojaštvo s povešenimi bajoneti, je nekdo zaklical iz gruče: „Fej, Mayer!“ To je poročniku Mayerju dalo povod, da je dal zatrobiti „sturm“ in izdal povelje, naj ji strelja. Množica je v divjem begu hotela proti Pogačarjevemu trgu. Med tem so se zaslišali strelji. In v tistem trenutku se je zgrudil na tla 15letni četrtošolec Ivan Adamič. Krogla je prodrla pljuča in šla skozi pljuča na drugi strani ven. Došli zdravnik dr. Rus je mogel le konstatirati, da je mrtev. Druga krogla je zadela 22letnega Rudolfa Lundra, strojnika v „Narodni tiskarni“. Ne da bi se udeležil kakršnekoli demonstracije, je šel s svojo nevesto mirno po ulici, ko je počil strel in ga zadel v pljuča. Bil je na mestu mrtev. Anton Adamič, bratranec ubitega Ivana Adamiča, je bil preboden z bajonetom in sicer od zadaj. Drugih ranjencev je nebroj. Sedaj so znani tili, ki leže v deželni bolnišnici: Božidar Borštnik, 18letni sedmošolec. Ta ima obe nogi prestreljeni pod kolenom. — Mihael Golavšček, 20letni mesniski pomočnik. Albin Tomšič, 17letni kovaški pomočnik, ima prestreljen prsni koš. — Josip Simončič, 17letni kleparski pomočnik, ima na levi nogi meso v mečah popolnoma raztrgano. — Pavel Štrukelj, 31letni delavec na Ljubljani, ima globoko rano na desnem stegnu. — Martin Štrukelj, 41letni

hlapec na dunajski cesti, je zadet zdej skozi ledje v trebuh. Več ranjencev se nahaja v domači oskrbi.

V črnih zastayah je Ljubljana. Tudi v Kranju je razobešena črna zastava raz narodne čitalnice. Naj bi istotako storilo tudi županstvo in narodno meščanstvo, tako v Kranju, kakor drugod po Gorenjskem.

Pogreb nedolžnih žrtev bo najbrže jutri, v torek na občinske stroške. Pravijo, da se pogreba udeleži kakih 20—30.000 ljudi, naj bi tudi Gorenjci v obilnem številu jim izkazali poslednjo čast. Trgovine, gostilne in kavarne naj bodo povsod po Slovenskem ob pogrebu zaprte. Po vseh cerkvah naj zvone zvonovi.

Vse župne urade najuljudneje prosimo, naj puste jutri, v torek, ob treh zvoniti na čast ljubljanskim žrtvam in naj razobesijo črne zastave raz zvonika.

Demonstracije so bile tudi v Šiški, Kočevju, Mariboru, Celju ter Domžalah. Ne moremo vseh vesti natančno kontrolirati: Govori se različno, da so v Mariboru potolkli in pobili ljubeznivi Nemci „Narodni Dom“ in nekatere hiše slovenskih veljakov. — V Celju so Slovenci demonstrirali proti Nemcem. — V Domžalah pa so celo razjarjeni kmetje zapodili doše dragonce s kosami. Koliko je resnice na tem, nam ni natančno znano.

